

Julia Marie Naglestad/NRK

TV 2

Rubicon TV/NRK

Tordenfilm/NRK

Fredrik Arff/TV 2

NRK

Eivind Senneset/TV 2

NRK

NRK

Ole Kaland, NRK

NRK

NRK

NRK

NRK

Thomas Morel/NRK

Motlys/NRK

Om Norwaco

Norwaco er en forvaltningsorganisasjon for opphavere, utøvende kunstnere og produsenter. Norwaco ivaretar rettighetshavernes interesser der felles forvaltning av opphavsrettigheter og nærstående rettigheter anses som hensiktsmessig. Norwaco har 35 norske organisasjoner som medlemmer. Til sammen representerer disse ca. 65.000 individuelle norske rettighetshavere. Norwaco representerer også en rekke utenlandske rettighetshavere gjennom avtaler med utenlandske organisasjoner.

Norwacos forvaltningsområder – sektorer

Medlemsorganisasjonene gir forvaltningsoppdrag til Norwaco gjennom en forvaltningskontrakt som deler Norwacos forvaltning i syv hovedområder – Norwacos sektorer.

- **Tredjeparts TV- og radiodistribusjon**
Samtidig og uendret (lineær) distribusjon av TV- og radiokanaler og tilknyttede innholdstjenester.
- **Undervisningsbruk**
Bruk av audio- og audiovisuelle verk i undervisningsvirksomhet.
- **Bedriftsintern bruk**
Bruk av audio- og audiovisuelle verk internt i bedrifter og i ansattes presentasjoner for kunder og samarbeidspartnere.
- **Bruk i bibliotek og museer**
Bruk av audio- og audiovisuelle verk internt i bibliotek og museer for besøkende.
- **Bruk av TV-selskaps arkivmateriale**
TV-selskaps bruk av eget arkivmateriale i nye produksjoner og tilgjengeliggjøring på forespørsel for privat bruk. Tredjeparters tilgjengeliggjøring av slikt arkivmateriale.
- **Offentlig fremføring av TV-innhold**
Offentlig fremføring av TV-innhold på offentlig tilgjengelige steder som hotelllobbyer, treningssentre, flyplasser mm.
- **Privatkopiering (fordelingsoppdrag)**
Kompensasjon for lovlig kopiering til privat bruk.

Medlemsorganisasjonene slutter seg til de forvaltningssektorene som er relevante for deres medlemmer. De overdrar til Norwaco rett til å inngå avtaler om forvaltning av rettighetene og til å fordele vederlag eller kompensasjon. Fordelingen av vederlaget mellom organisasjonene beslattes av medlemmene i hver enkelt sektor. Styret har ansvar for å fordele til norske og utenlandske rettighetshavere som ikke er medlemmer av Norwacos tilsluttede organisasjoner.

INNHold

Om Norwaco	2
Ny åndsverklov og seier i Høyesterett	3
Styrets beretning	4
Årsregnskap 2018	6
Resultatregnskap	6
Balanse	7
Kontantstrømanalyse	8
Noter til regnskapet	8
Revisjonsberetning	11
Informasjon om virksomheten i 2018	12
Nøkkeltall	12
Medlemsorganisasjonenes sektortilknytning	13
Virksomhetsområdene	14
Generelt og overordnet	18
Utbetalinger i 2018	21
Styret, utvalg og administrasjon	22
Ny åndsverklov – sett med Norwacobriller	25
Medlemsorganisasjoner som jubilerer i 2018	29

Ny åndsverklov og seier i Høyesterett

Mitt første år som Norwacos direktør har vært begivenhetsrikt og inspirerende. Flere viktige og etterlengtede milepæler for rettighetshaverne er omsider nådd.

I 2018 fikk vi ny åndsverklov i Norge. Landets viktigste kulturlov. Gjennom åndsverkloven får opphavere, utøvende kunstnere og produsenter enerettigheter som gjør det mulig å tjene penger på sin kunstneriske og kreative virksomhet. Betalingen kommer dog ikke av seg selv. Det er ofte tøffe forhandlinger og krevende for rettighetshaverne både å beholde og få betalt for rettighetene sine. Det er ikke uvanlig at rettighetshavere blir møtt med krav om full overdragelse. Åndsverkloven løser ikke alle utfordringene, men er et godt og nødvendig utgangspunkt.

Norwacos oppgave er å forvalte de rettighetene som opphavere, utøvende kunstnere og produsenter gir oss i oppdrag å forvalte innenfor det audiovisuelle området.

I tillegg til fullmaktene vi får fra norske og utenlandske rettighetshavere, åpner avtalelisensbestemmelsene i åndsverkloven for at vi kan inngå avtaler som dekker alle relevante rettighetshavere. Den nye loven har forbedret dette systemet ved å innføre en teknologinøytral klareringsbestemmelse på det audiovisuelle området. Vi håper og tror dette vil komme både rettighetshavere og brukere til nytte i årene som kommer. På side 25 kan du lese mer om lovendringene og konsekvensene for Norwaco.

2018 var også året da Høyesterett avsa dom i tvisten mellom TONO og RiksTV om ansvar for rettighetsklarering ved distribusjon av en rekke TV-kanaler. Dette er en tvist som har vart i over ti år og som Norwaco også har vært direkte involvert i. Dommen er enstemmig og slår klart og utvetydig fast at RiksTV har et klareringsansvar. Samme prinsipp ble slått fast av Høyesterett i tvistesaken mellom Norwaco og Get for noen år siden, men det har blitt reist tvil om hvor sterkt prinsippet stod. Vi kan nå konkludere med at klareringsansvaret gjelder for TV-distributører i Norge generelt, uavhengig av teknologisk plattform. Dette er en viktig prinsippavgjørelse for rettighetshaverne og bransjen generelt.

Med ny åndsverklov, forbedrede rammebetingelser for rettighetsklarering og ikke minst TONOs og rettighetshavernes seier i Høyesterett, ser vi frem til konstruktive forhandlinger og videre godt samarbeid med TV-distributørene og andre brukere av åndsverk i årene som kommer.

I skrivende stund følger vi spent med på sluttspurten av EUs arbeid med revisjon av opphavsrettslovgivningen. Det er flere deler av den såkalte «opphavsrettspakken» fra EU som kan påvirke Norwacos arbeid og kanskje særlig det nye direktivet for TV-distribusjon (Broadcasting and Retransmissions Directive). For meg personlig har det vært motiverende at flere av de problemstillingene vi har jobbet med i Norwaco i mange år, nå har blitt behandlet i EU, og jeg ser frem til videre spennende arbeid for effektive klareringsløsninger.

Elin Urkedal, direktør, mars 2019 / Foto: Ronny Østnes

Virksomhet og fremtidig utvikling

Norwaco er en paraplyorganisasjon som forvalter opphavsrettigheter til opphavere, utøvende kunstnere og produsenter i audiovisuelle produksjoner. Hovedvirksomheten er tredjepartsdistribusjon av TV-kanaler og tilhørende arkivtjenester. Norwaco inngår avtaler og krever inn vederlag som fordeles til norske og utenlandske rettighetshavere.

Samlede inntekter for 2018

Vederlagsinntektene for 2018 ble på 384 millioner kroner – en økning fra 370 millioner kroner i 2017. Det er virksomheten knyttet til TV-distribusjon som bidrar mest til økningen.

Tredjeparters TV- og radiodistribusjon

Det er stor konkurranse mellom de ulike plattformene for TV-innhold, men de klassiske distributørene har så langt beholdt sin attraktivitet og plass i markedet. For å møte konkurransen fra rene innholdstjenester, inkluderer nå flere distributører noen av de mest aktuelle innholds- og strømmetjenestene som en del av sitt tilbud. I tillegg tilbys stadig nye arkivtjenester, og det åpnes for distribusjon på flere enheter og utenfor hjemmet. I 2018 har Norwaco lisensiert ukesarkiv av flere nordiske TV-kanalers egenproduserte programmer, og Norwaco jobber videre for å kunne tilby utvidelse av avtalene til å gjelde flere program og TV-kanaler.

Med nye arkiv-, innholds- og distribusjonstjenester oppstår behov for utvidete mandater fra rettighetshaverne. Norwaco har i 2018 hentet inn nødvendige mandater fra utenlandske rettighetshavere for å supplere mandatene fra medlemmene.

Viktige prinsipper avklart i sak mellom TONO og RiksTV

I november avsa Høyesterett dom i tvisten mellom TONO og RiksTV om distribusjon av TV-kanaler i det digitale bakkenettet. Høyesterett fastslo enstemmig og uten spor av tvil, at RiksTV har et selvstendig ansvar for å klarere bruken av opphavsrettslig beskyttet materiale. Med dette er det satt endelig punktum for en årelang tvist med RiksTV – først med Norwaco og deretter TONO. Dette er en viktig prinsippavgjørelse som vil kunne få stor betydning for rettighetshavere.

Undervisningsbruk

Det er i 2018 satt inn ekstra ressurser i arbeidet med inngåelse av undervisningsavtaler. Fortsatt er det slik at Musikklicensen utgjør en stadig viktigere del av lisensieringstilbudet.

En del kommuner som blir berørt av kommunesammenslåinger i 2020, har vært avventende med å inngå avtaler. Det har også kommet varsel om oppsigelser fordi det skal gjøres en ny helhetlig vurdering i de nye kommunene. Generelt er det knyttet en viss usikkerhet til hvordan kommunesammenslåingene vil påvirke fremtidige avtaler og inntekter.

Ny åndsverklov

2018 ble året da ny åndsverklov endelig ble vedtatt, og loven ble gjeldende fra 1. juli. Selv om det er en fullstendig omarbeidelse av loven, endres ikke rammebetingelsene for Norwaco i vesentlig grad. Det er innført en ny og teknologinøytral avtalelisensbestemmelse for audiovisuelle verk som erstatter flere av de mer spesifikke tidligere bestemmelsene. Den individuelle kompensasjonsordningen for lovlig kopiering til privat bruk, er utvidet til også å gjelde litterære og visuelle verk – foreløpig uten at det er bevilget mer midler til kompensasjon etter ordningen. Det er også lovfestet at skoleklasser i grunn- og videregående skole skal anses som en privat krets, noe som medfører at strømming i undervisning kan gjøres uten vederlagsbetaling til rettighetshaverne. Det var store protester fra mange rettighetshaverorganisasjoner om lovfesting av klasserommet som privat krets. Protestene ble delvis hørt ved at stortingsflertallet vedtok at det skal gjøres en utredning om avtalelisens for strømming i undervisning.

Norcode

Norwaco var frem til 2018, medlem i organisasjonen Norcode som har til formål å styrke opphavsretten i utviklingsland. Videre samarbeid med Norcode vil være knyttet til konkrete prosjekter og vedtas i hvert enkelt tilfelle. I 2018 har Norwaco bevilget 480 000 kroner i støtte til et prosjekt i Uganda for videreutvikling av organisasjonen UFMI (Uganda Federation of Movie Industry) – en relativt nyetablert organisasjon for forvaltning av audiovisuelle opphavsrettigheter.

Økonomiske forhold

Driftskostnadene utgjorde 4,8 % av inntektsført vederlag i 2018.

Styring av finansiell risiko

Innkrevd vederlag fordeles normalt året etter innkreving. Styrets strategi for kapitalforvaltning har sikkerhet for kapitalen som overordnet målsetning og skal prioritere dette fremfor maksimal avkastning.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, jfr. regnskapslovens § 4-5. Styret bekrefter at forutsetningene er til stede, jfr. regnskapslovens § 3-3a.

Administrasjon

Norwaco innledet året med skifte av direktør. Etter 26 år i Norwaco hvorav elleve som direktør, sluttet Cathrine Nagell i mars. Elin Urkedal, tidligere assisterende direktør, ble ansatt som ny direktør i april.

Norwaco hadde ved utgangen av 2018, elleve fast ansatte og én medarbeider i deltidsengasjement – seks menn og seks kvinner. Sykefraværet i 2018 var på 3,2 %. Etter styrets oppfatning, er arbeidsmiljøet i Norwaco godt.

Norwaco driver sin virksomhet fra leide lokaler i Oslo sentrum. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen. Virksomheten er ikke av en karakter som kan forurense det ytre miljøet.

Fra venstre: Ann-Kristin Vasseljen, Stian Langgaard-Nielsen, Jan Terje Helmlı, Anders Hovind (vara for Renée Rasmussen), Harald Holter, Grete Valstad, Hege Iren Frantzen, Bernhard Ramstad, Cato Strøm og Marte Thorsby / Foto: Ronny Østnes

Årsregnskap 2018

Resultatregnskap

(Tall i kroner)	Noter	2018	2017
OPPTJENING AV VEDERLAG			
TV-distribusjon		289 716 666	277 189 806
Undervisningsvirksomhet		24 522 634	23 204 976
Bibliotek og museer		522 532	516 546
TV-selskaps arkiv		18 526 619	18 129 496
Privatkopiering		50 656 375	50 787 648
SUM OPPTJENTE VEDERLAG		383 944 826	369 828 472
Netto finansinntekter	1	3 560 732	3 277 103
SUM VEDERLAG OG FINANSINNTEKTER		387 505 558	373 105 575
VEDERLAG TIL RETTIGHETSHAVERE		367 701 142	353 995 503
MIDLER TIL DEKNING AV DRIFTSKOSTNADER			
Vederlag og finansinntekter til dekning av drift		19 804 416	19 110 072
Medlemskontingenter		17 500	17 500
Endringer i pensjonsforpliktelse mot udekket tap	6	-1 511 202	-551 329
Sum midler til dekning driftskostnader		18 310 714	18 576 243
DRIFTSKOSTNADER			
Lønn og andre personalkostnader	2, 6	12 290 957	12 046 836
Avskrivninger	3	125 560	111 979
Støtte til Norcode	4	480 000	1 160 000
Andre driftskostnader		5 414 197	5 257 428
Sum driftskostnader		18 310 714	18 576 243
RESULTAT		-	-

Balanse

(Tall i kroner)	Noter	2018	2017
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Inventar/kontormaskiner	3	223 245	293 519
Langsiktig fordring		50 568	50 568
Aksjer/verdipapirer	1	1 500 000	1 500 000
Sum anleggsmidler		1 773 813	1 844 087
OMLØPSMIDLER			
Fordringer på vederlag		37 347 224	34 241 861
Andre fordringer		81 907	141 375
Sum fordringer		37 429 131	34 383 236
Vederlagsmidler i bank		14 099 772	131 212 387
Pengemarkedsfond	1	217 871 219	118 773 561
Sum investeringer		231 970 991	249 985 949
Bankinnskudd	5	12 143 704	3 446 293
Sum omløpsmidler		281 543 825	287 815 477
SUM EIENDELER		283 317 638	289 659 565
EGENKAPITAL			
Udekket tap pensjon	6	-3 589 313	-5 100 515
VEDERLAG/GJELD			
Vederlag og renter avsatt til utbetaling		281 090 475	286 977 430
Beregnet fremtidige pensjonsforpliktelser	6	3 589 313	5 100 515
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		321 630	533 558
Offentlig gjeld		1 066 511	1 047 078
Annen kortsiktig gjeld		839 022	1 101 499
Sum kortsiktig gjeld		2 227 164	2 682 134
SUM GJELD OG VEDERLAG		283 317 638	289 659 565

Oslo, 9. april 2019

Jan Terje Helmlí

Marte Thorsby

Hége Iren Frantzen

Harald Holter

Grete Valstad

Bernhard Ramstad

Renée Rasmussen

Cato Strøm

Ann-Kristin Vasseljen

Stian Langgaard-Nielsen

Elin Urkedal (direktør)

Kontantstrømanalyse

(Tall i kr)	2018	2017
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Resultat	-	-
Ordinære avskrivninger	125 560	111 979
Endring i kundefordringer og leverandørgjeld	-3 317 291	-8 016 556
Endring i andre tidsavgrensningsposter	-183 572	331 701
Endring i vederlag og renter til utbetaling	-5 886 959	32 579 103
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-9 262 262	25 006 227
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Investeringer i varige driftsmidler	-55 285	-155 672
Innbetalinger ved salg av aksjer	-	-
Endring i andre investeringer	-99 097 657	-1 927 360
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-99 152 942	-2 083 032
Netto endring i likvider i året	-108 415 204	22 923 195
Kontanter og bankinnskudd per 01.01	134 658 680	111 735 485
Kontanter og bankinnskudd per 31.12	26 243 476	134 658 680
I balansen		
Vederlagsmidler i bank	14 099 772	131 212 387
Bankinnskudd	12 143 704	3 446 293
Sum kontanter og bankinnskudd per 31.12.	26 243 476	134 658 680
Herav utgjør bundne bankinnskudd:		
Skattetreksmidler	554 884	554 884
Depositum husleie	635 417	633 516
Sum bundne bankinnskudd	1 190 301	1 188 400

Noter til regnskapet

Alle tall i norske kroner med mindre annet opplyses særskilt.

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Følgende regnskapsprinsipper er anvendt:

Vederlag

Inntektsføring av vederlag er bokført etter opptjeningsprinsippet som er inneværende regnskapsår. Vederlag mottatt fra utlandet er opptjent i 2017 og tidligere år.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er fordelt lineært over antatt økonomisk levetid.

Aksjer og verdipapirer som anleggsmidler

Anleggsaksjer og verdipapirer hvor Norwaco ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til det laveste av kostpris og virkelig verdi.

Pengemarkedsfond som omløpsmidler

Verdipapirer som inngår i en handelsportefølje vurderes til virkelig verdi på balansedagen.

Fordringer

Fordringer på vederlag og andre fordringer er verdsatt til pålydende etter fradrag for avsetning til mulige tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Pensjoner

Ytelsesbaserte pensjonsordninger vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og actuarielle forutsetninger (actuarielle gevinster og tap) under 10 % av det som er størst av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene ved begynnelsen av året, innregnes ikke. Når den

akkumulerte virkningen er over 10 %-grensen ved årets begynnelse, resultatføres det overskytende over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønn og andre personalkostnader.

Norwaco har tidligpensjon, AFP i Fellesordningen, som er en ytelsesbasert flerforetaksordning. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon til at Norwaco kan regnskapsføre sin proporsjonale andel av den samlede pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Innbetalt premie kostnadsføres under lønn og andre personalkostnader.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

1. Finansinvesteringer

Vederlagsmidlene er plassert på særvilkårskonti i DNB, i pengemarkedsfond, aksjefond og aksjer. Gjennomsnittlig avkastning på midler plassert i bank har vært 0,55 % og i pengemarkedsfond 1,4 %.

Anleggsmidler	Bokført 31.12.2018	
Aksjefond, Pluss Markedsverdi	500 000	
Aksjefond, Pluss utland etisk	1 000 000	
Sum anleggsmidler	1 500 000	
Omløpsmidler		Avkastning
Pengemarkedsfond, Pluss Likviditet	161 846 277	3 072 715
Pengemarkedsfond, DNB Likviditet 20 (V)	56 024 942	24 942
Vederlagsmidler i bank	14 099 772	450 190
Netto andre finansinntekter		12 884
Sum omløpsmidler	231 970 991	3 560 732
Netto finansinntekter		3 560 732

Anleggsaksjene har en markedsverdi 31.12.2018 på 2 665 470 kroner.

Netto finansinntekter er godskrevet vederlagsmidlene.

2. Ytelser til ansatte, tillitsvalgte og revisor

Lønns- og personalkostnader består av følgende poster:

	2018	2017
Lønn til ansatte	8 211 685	8 080 493
Arbeidsgiveravgift (aga.)	1 280 523	1 245 769
Pensjonskostnader inkl aga.	1 434 812	1 650 093
Andre personalkostnader	295 215	211 106
Honorarer	861 040	859 375
Innleid personale	207 682	
Sum lønn og personalkostnader	12 290 957	12 046 836

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn/honorarer	1 382 192	859 375
Pensjonspremie	285 900	
Annen ytelse	6 588	

Ved arbeidsgivers oppsigelse skal daglig leder, i tillegg til lønn i oppsigelsestiden, ha krav på etterlønn tilsvarende 6 måneders fast lønn.

Det var ved utgangen av 2018, 11 ansatte i Norwaco og 1 innleid i engasjement.

Revisor

Kostnadsført honorar til revisor inkludert mva. er 197 500 kroner for revisjon og 31 000 kroner for annen bistand.

3. Inventar og kontormaskiner

	Inventar	Kontormaskiner	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	155 672	296 916	452 588
Tilgang	55 285	0	55 285
Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	210 957	296 916	507 873
Akkumulert avskrivning	52 954	231 674	284 628
Bokført verdi 31.12.	158 003	65 242	223 245
Årets avskrivninger	36 654	88 906	125 560
Avskrivninger i %	20 %	33,33 %	

4. Støtte til Norcode

Bevilget økonomiske støtte til Norcode på 480 000 kroner i 2018 er belastet Norwacos driftsregnskap.

5. Bankinnskudd

Av totale bankinnskudd på 12 143 704 kroner utgjør 554 884 kroner bundne skattetrekksmidler og 635 417 kroner husleiedeposium.

6. Pensjonskostnader

Norwaco er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon og har en pensjonsordning som tilfredsstiller kravene i denne loven. Norwaco har en kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning som omfatter 16 personer, hvorav 10 aktive. Forpliktelsen er balanseført basert på beste estimat fra aktuar.

I tillegg har Norwaco avtalefestet pensjonsordning i Fellesordningen for AFP. Årets premie er kostnadsført og inngår i pensjonskostnader, ref. note 2.

Pensjonskostnader	2018	2017
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 404 183	1 289 428
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	587 709	606 189
Avkastning på pensjonsmidler	-786 685	-653 814
Administrasjonskostnader	199 266	185 154
Netto pensjonskostnader før arbeidsgiveravgift (aga.)	1 404 474	1 426 957
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnadene	198 031	201 201
Resultatført actuarielt tap (gevinst)	-	-
Resultatført endring i fripolise på uførepensjon		-138 321
Periodisert arbeidsgiveravgift	-	-
Netto pensjonskostnad	1 602 505	1 489 837
Pensjonsforpliktelsen	2018	2017
Påløpte pensjonsforpliktelser (DBO) pr 31.12.	22 770 945	24 683 395
Pensjonsmidler (til markedsverdi) pr 31.12.	16 987 863	18 118 111
Påløpte pensjonsforpliktelser pr 31.12. ekskl. aga.	-5 783 082	-6 565 283
Arbeidsgiveravgift	-815 415	-925 705
Påløpte pensjonsforpliktelser per 31.12. inkl. aga.	-6 598 497	-7 490 988
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	3 009 184	2 390 473
Netto balanseført pensjonsforpliktelse inkl. aga.	-3 589 313	-5 100 515
Økonomiske forutsetninger	2018	2017
Diskonteringsrente	2,60 %	2,40 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,30 %	4,10 %
Forventet lønnsvekst	2,75 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,50 %	2,25 %
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling	1,75 %	1,50 %
Forventet årlig avgang	2,00 %	2,00 %
Amortiseringsfaktor (forventet gjenstående tjenestetid)	16,37	14,70
Ønsket størrelse på korridor	10,00 %	10,00 %
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %

Revisjonsberetning

Til årsmøte i Norwaco

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norwaco som viser et resultat på kr. 0 etter fradrag for vederlag til rettighetshaverne på kr 367 701 142. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av virksomhetens finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Nitschke AS - Gamle Drammensv. 40 - Postboks 23, NO-1321 Stabekk
Telefon: +47 67 10 77 00 - Telefaks: +47 67 53 59 89 - E-mail: firmapost@nitschke.no - www.nitschke.no
Bankgiro: 8200 02 06853 - Foretaksregisteret: 914 658 314 MVA

Styrets og direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og direktør (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til virksomhetens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav for Norwaco

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har opplytt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av virksomhetens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Stabekk, 9. april 2019
NITSCHKE AS

Rune Bergseng
statsautorisert revisor

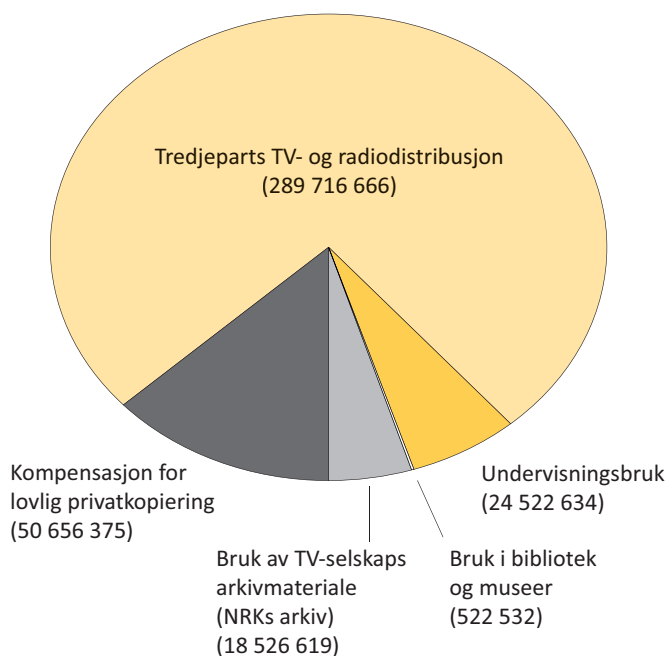
Informasjon om virksomheten i 2018

Nøkkeltall *(Beløp i kroner)*

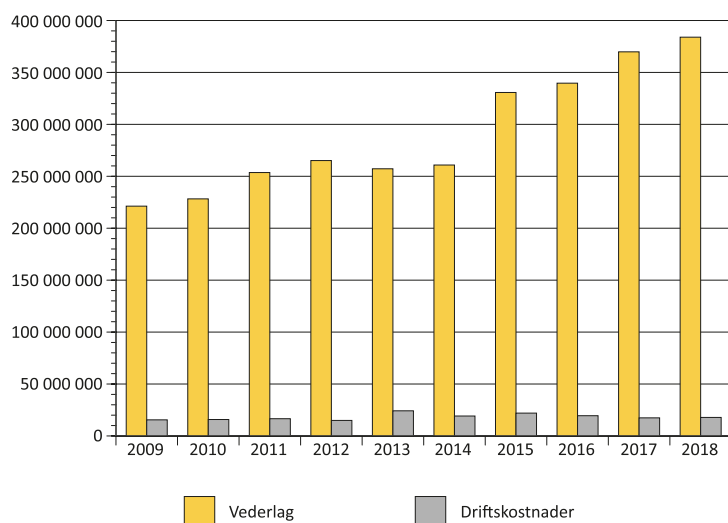
Inntekter og driftskostnader

	2018	2017	Endring
Sum vederlagsinntekter	383 944 826	369 828 472	3,8 %
Driftskostnader (ekskl. Norcodestøtte)	17 830 714	17 416 243	2,4 %
Norcodestøtte	480 000	1 160 000	-58,6 %
Kostnadsprosent (inkl. Norcodestøtte)	4,8 %	5,0 %	

Sektorvise vederlag

Vederlagsinntekter og kostnader for de siste ti år

Medlemsorganisasjonenes sektortilknytning

Per 31.12.2018	Sektor I TV-distribusjon	Sektor II Undervisning	Sektor III Bedrift	Sektor IV Bibliotek og museums- sektor	Sektor V TV-arkivsektor	Sektor VI Offentlig fremføring	Sektor VII Privat- kopiering
BONO	•	•	•	•	•	•	•
Den norske Forfatterforening	•	•	•	•	•	•	•
Den norske Forleggerforening							•
FONO	•	•	•	•	•	•	•
Forbundet frie fotografer	•	•	•	•	•	•	•
Grafill	•	•	•	•	•	•	•
GramArt	•	•	•	•	•	•	•
IFPI Norge	•	•	•	•	•	•	•
Creo (tidl. MFO)	•	•	•	•	•	•	•
Musikkforleggerne							•
NAVIO	•	•	•	•	•	•	•
NOPA							•
NORA	•	•	•	•	•	•	•
Norges Fotografforbund							•
Norsk Artistforbund					•		•
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Filmforbund	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Journalistlag	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Komponistforening							•
Norsk kritikerlag	•				•		•
Norsk Oversetterforening	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Redaktørforening					•		•
Norsk Revyforfatterforening	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Sceneinstruktørforening	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Skuespillerforbund	•	•	•	•	•	•	•
Norsk Tonekunstnersamfund	•	•	•	•	•	•	•
Norske Barne- og ungdomsbokforfattere	•	•	•	•	•	•	•
Norske Billedkunstnere	•	•	•	•	•	•	•
Norske Dansekunstnere	•	•	•	•	•	•	•
Norske Dramatikeres Forbund	•	•	•	•	•	•	•
Norske Filmregissører	•	•	•	•	•	•	•
Norske Scenografer	•	•	•	•	•	•	•
nyMusikks Komponistgruppe							•
TONO	•	•	•	•	•	•	•
Virke Produsentforeningen	•	•	•	•	•	•	•

Forvaltning og drift av virksomhetsområdene

Tredjeparts TV- og radiodistribusjon

Distribusjon av TV og radio er Norwacos hovedvirksomhetsområde og har sine røtter i utviklingen av kabel-TV på 1980-tallet.

Avtaler

Norwaco lisensierer distribusjon og tilknyttede tjenester gjennom to avtaler:

- *Fellesavtalen*
Avtalen omfatter distribusjon av europeiske allmennkringkastingskanaler og inngås med Norwaco og kringkastingselskapene i fellesskap. Avtalen inkluderer samtlige rettigheter i kanalene.
- *K-avtalen*
Norwacos avtale for kommersielle kanaler omfatter godt over 100 kanaler og klarer rettigheter som ikke er forhåndsklarert av kringkaster. I tillegg til avtale med Norwaco, må distributørene inngå avtale direkte med kringkaster.

Avtalene ligger tilgjengelig på våre nettsider.

Virksomheten i 2018

TV-markedet er i stadig utvikling og i flere år har tradisjonell distribusjon blitt utfordret av endrede TV-vaner i befolkningen. Sterkest er konkurransen fra tilbydere av rene strømmetjenester. I tillegg har TV-mediet blitt mer fragmentert og publikum forventer i økende grad at innhold skal være tilgjengelig til enhver tid og der de selv ønsker å se det.

Norske TV-distributører har møtt utviklingen med lansering av nye tjenester. De fleste tilbyr nå fleksible grunnpakker med både lineær-TV, TV-arkiv, nett-TV og mulighet for å se innhold på mobiler og nettbrett. Flere distributører tilbyr også strømmetjenester som en del av TV-abonnementet. Dette medfører en ny type konkurranse hvor TV-kanalene Norwaco lisensierer, ikke bare konkurrerer mot andre TV-kanaler, men også mot ulike innholds- og strømmetjenester som distributørene tilbyr.

Norwaco har i 2018 inngått flere avtaler med TV-distributører om ukesarkiv for UBON-kanaler (Fellesavtalen) og månedsarkiv (K-avtalen), og flere avtaler er under forhandling.

Rettigheter

For at distributørene skal kunne tilby tjenestene som kundene etterspør, må Norwaco lisensiere dem, og rettighetsporteføljen må være oppdatert med nødvendige forvaltningsmandater fra rettighetshaverne. Norwaco har allerede forholdsvis vide mandater fra medlemsorganisasjonene og har i 2018 innhentet utvidede mandater fra den internasjonale produsentorganisasjonen Agicoa herunder for tidsforskutte tjenester.

Det er avklart at Norwacos godkjenning som avtalelisensutløsende organisasjon for videresending etter § 34 i den gamle åndsverkloven, er videreført til den generelle klareringsbestemmelsen for distribusjon av audiovisuelle verk (§ 57.3) i den nye. Norwaco har også inne søknad om avtalelisens på *start-forfra* og andre tidsforskutte tjenester, og *nPVR* (nettverksbasert opptak hos distributøren).

TONO vant over RiksTV i Høyesterett – viktige prinsipper etablert

I desember ble det satt endelig punktum for den rettslige konflikten mellom TONO og RiksTV. En enstemmig Høyesterett fastslo at RiksTV har et selvstendig ansvar for å klarere rettigheter til sin bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i sendingene de distribuerer. RiksTV fikk ikke medhold i noen av sine anførsler, og avgjørelsen var således en full seier til TONO spesielt og rettighetshavere generelt.

Konflikten med RiksTV har versert i rettssystemet i lang tid. RiksTV stevnet Norwaco i 2010 med påstand om at de ikke videresendte de aktuelle TV-kanalene i bakkenettet. TONO gikk etter dette til søksmål mot RiksTV med krav om erstatning for manglende klarering etter åndsverkloven, for det tilfelle at retten i Norwaco-saken skulle komme til at RiksTV ikke drev videresending. TONO ønsket også at saken skulle forenes med saken mellom RiksTV og Norwaco, men dette ble avslått av tingretten.

Sent i 2012 ble det også tatt ut stevning for Oslo tingrett i en sak mellom Get AS og Norwaco om en tilsvarende problemstilling som i saken mellom RiksTV og Norwaco. Saken mellom RiksTV og TONO ble deretter stilt i bero i påvente av avklaring av de øvrige tvistene mellom distributørene og Norwaco.

RiksTV fikk medhold fra Oslo tingrett i saken mot Norwaco. Norwaco anket først dommen, men som et ledd i arbeidet med det store TV-bransjeforliket i 2015, ble anken trukket som en del av en større pakkeløsning. I den tilsvarende saken mot Get fikk distributøren medhold av Høyesterett i at de ikke bedrev videresending av de aktuelle kommersielle TV-kanalene.

TONO valgte etter dette å føre sak mot RiksTV på egenhånd og krevde erstatning fra RiksTV for manglende klarering av musikkrettigheter i flere kommersielle TV-kanaler. Denne prosessen endte til slutt i Høyesteretts avgjørelse i desember.

Avgjørelsen i TONO-saken har tette bånd til Høyesteretts dom i saken mellom Norwaco og Get fra 2016 der det slås fast at Get har et selvstendig ansvar for at rettighetene er klarert. Dette premisset fra Norwaco/Get-saken ble vist til i TONO/RiksTV-saken og premisset ble i sistnevnte sak slått fast som en rettsregel (ratio decidendi). Dette bidrar til at dommen i TONO-saken utgjør en viktig prinsippavgjørelse som potensielt vil kunne ha stor betydning også for andre rettighetshavere.

Nyhetsbrev fra nabolandskanalene.no

Nabolandskanalene er Norwacos nettside for å øke interessen for TV fra våre naboland. Nettsiden omtaler TV-programmer i kanalene SVT, TV4, DR og TV2 Danmark med hovedvekt på egenprodusert drama, krim, barneprogram og underholdning. Med utgangspunkt i TV-tipsene, sender vi ut et nyhetsbrev med høydepunkter for kommende uker. Alle de store TV-distributørene mottar dette og bruker informasjonen i egen markedsføring av kanalene.

Undervisningsbruk

Bruk av audio- og audiovisuelle verk i undervisningsvirksomhet.

I samarbeid med NRK og en rekke utenlandske kringkastere, tilbyr Norwaco avtaler som gir mulighet til å bruke innhold fra TV- og radioprogrammer og spillefilm i undervisning. For offentlige barnehager, grunnskoler og videregående skoler tilbys en tilleggsavtale for bruk av musikk. Avtalene inngås av kommuner på vegne av grunnskoler og barnehager og fylkeskommuner på vegne av videregående skoler. Universiteter, høyskoler, folkehøyskoler og private skoler inngår egne avtaler.

Nye avtaler

Norwaco har i 2018 videreført satsningen på å inngå avtaler og har brukt ekstra ressurser på dette. Arbeidet har resultert i 75 nye avtaler mens det på samme tid er mottatt tolv oppsigelser. Kommunesammenslåinger har ikke hatt direkte betydning for avtaleforholdene i 2018, men vi har erfart at enkelte kommuner ikke vil tegne avtaler fordi de vil avvende situasjonen. Vi har også inngått noen tidsbegrensede avtaler som gjelder frem til sammenslåingen finner sted ved overgangen til 2020.

Klasseromsbestemmelsen

Både Norwaco og andre organisasjoner for rettighetshavere har lagt ned mye påvirkningsarbeid i å forsøke å få fjernet den såkalte klasseromsbestemmelsen som sier at skoleklasser på grunnskolen skal regnes som en privat krets. Bestemmelsen har i en årrekke blitt brukt som argument for at undervisningssteder ikke trenger avtale med rettighetshaverne for å benytte opphavsrettslig beskyttede verk i undervisningen.

Regjeringen har blitt bedt om å utrede en avtalelisens som likestiller strømming med eksemplarframstilling i klasserommet, men Kulturdepartementet har senere varslet at de ønsker å vente med en slik utredning til etter det kommende EU-direktivet om opphavsrett i det digitale indre markedet (DSM-direktivet) er vedtatt. Vi må derfor trolig vente på EU før vi får noen avklaring.

Bruk i bibliotek og museer

Bruk av audio- og audiovisuelle verk internt i bibliotek og museer for besøkende.

Norwaco har avtaler med Popsenteret i Oslo, Rockheim i Trondheim og Notodden Bluseum som blant annet omfatter bruk av norskproduserte TV- og radioprogrammer i museenes utstilling. Det er så langt inngått ettårige og to-årige avtaler.

Avtalene for 2018 er uforandret fra tidligere år.

Bruk av TV-selskaps arkivmateriale (NRK-arkiv)

TV-selskaps bruk av eget arkivmateriale i nye produksjoner og tilgjengeliggjøring på forespørsel for privat bruk. Tredjeparters tilgjengeliggjøring av slikt materiale.

NRKs arkiv er en viktig del av norsk kulturarv og representerer på mange måter vår felles hukommelse. Norwacos avtale med NRK om NRKs bruk av egenproduserte arkivmateriale kringkastet før 1.1.1997, løper til 31.12.2019.

Norwaco og NRK hadde forhandlinger om fornyelse og eventuell utvidelse av avtalen i 2017, men det var stor avstand mellom partene. Forhandlingene stoppet opp og ble ikke videreført i 2018 men ventes tatt opp igjen i 2019.

Utvidet klareringsbestemmelse i ny åndsverklov

I den nye åndsverkloven er det innført en egen generell og teknologinøytral klareringsbestemmelse for audiovisuelle verk. Bestemmelsen har ikke videreført begrensningen den gamle loven hadde om at kun produksjoner fra før 1.1.1997 var omfattet. Norwaco har søkt om avtalelisens etter den nye bestemmelsen.

Offentlig fremføring av TV-innhold

Offentlig fremføring av TV-innhold – lineært og offline – på offentlig tilgjengelige steder som hotelllobbyer, treningsentre, flyplasser med mer.

Forvaltningsområdet er under utvikling. Norwaco har innhentet mandater i løpet av høsten 2018, og det jobbes videre med å utrede og utvikle dette området.

Privatkopiering (fordelingsoppdrag)

Individuell fordeling av statlig kompensasjon for lovlig kopiering til privat bruk.

Som privatperson kan du kopiere åndsverk og annet beskyttet materiale som f.eks. musikk, TV-innhold, lydbøker, tekst og visuelle verk gratis og dele med nære venner og familie. Denne retten er fastsatt i åndsverkloven for å sikre allmennhetens tilgang til kultur. For å kompensere rettighetshavere for tap av inntekt, er det etablert to uavhengige ordninger som finansieres over statsbudsjettet: Én til individuell fordeling gjennom Norwaco og én til kollektiv fordeling gjennom Fond for Lyd og Bilde. Norwaco fordeler kompensasjonen på bakgrunn av undersøkelse av omfanget av kopieringen og hva som kopieres.

Utvidelse av kompensasjonsordningen

I den forrige utgaven av åndsverkloven, var kompensasjonen til individuelle rettighetshavere øremerket rettighetshavere i lydopptak og film (audio- og audiovisuelle verk). I loven som trådte i kraft 1. juli 2018, ble kompensasjonsordningen utvidet til også å gjelde selvstendige litterære og visuelle verk. Fra rettighetshavernes side hadde det vært forventet at en utvidelse skulle følges av økt bevilgning fra departementet. Både Norwaco, flere av våre medlemsorganisasjoner og en rekke andre aktører har jobbet for dette.

Blant opposisjonspartiene har det vært bred politisk enighet om å øke kompensasjonen. I KrFs alternative statsbudsjett for 2019 var det medtatt en ekstrabevilgning på 10 millioner kroner i privatkopieringskompensasjon, og det var derfor knyttet et håp til at regjeringens budsjettsamarbeid med KrF kunne medføre en økning. Dessverre overlevde ikke økningen budsjettforhandlingene, og utvidelsen er innført uten at den er fulgt av «friske penger» i statsbudsjettet hverken for 2018 eller 2019.

Det er ikke gitt føringer for hvordan Norwaco skal inkludere de nye rettighetshaverne i fordelingen, men konsekvensen blir uansett at flere rettighetshavere skal dele en kompensasjon på samme nivå som før utvidelsen.

Se også artikkelen om den nye åndsverkloven på side 25.

Bevilgning for 2018

Kompensasjonen til individuell fordeling for lovlig privatkopiering i 2018, utgjorde 48 030 000 kroner. Økningen fra 2017 var på 2,2 %. Tildelingen til Fond for lyd og bilde, til kollektiv fordeling, var på 38 880 000 kroner. Økningen fra 2017 var også på 2,2 %.

Bevilgning for 2019

Det er i statsbudsjettet for 2019, bevilget 49 170 000 kroner til fordeling gjennom Norwaco – en økning på 2,4 % fra 2018. Til Fond for lyd og bilde, er det bevilget 42 810 000 kroner – en økning på 10 % fra 2018. Som nevnt ovenfor, er det utover justering på nivå med konsumprisindeksen, ikke bevilget økt tilskudd til individuell kompensasjon gjennom Norwaco, som følge av utvidelsen av kompensasjonsordningens nedslagsfelt.

Kopieringsundersøkelser

Norwaco foretar en årlig undersøkelse av kopieringsomfanget for ulike verkstyper, og forholdet mellom disse gir grunnlag for fordelingen gjennom Norwaco. Kompensasjonen for 2018 fordeles på bakgrunn av undersøkelsen for 2018 som ventes våren 2019.

Høsten 2018 ble det også gjennomført en pilotundersøkelse over kopiering av tekst og visuelle verk. Rapporten fra undersøkelsen er ikke klar, men nøkkeltallene viser at den norske befolkningen over 15 år kopierer ca. 85 millioner sider kompensasjonsberettigede selvstendige litterære verk og ca. 45 millioner kompensasjonsberettigede selvstendige visuelle verk per uke.

Informasjon om utbetalinger følger i tabellen på side 21.

Generelt og overordnet

Årsmøte

Årsmøtet er Norwacos høyeste myndighet og består av representanter for medlemsorganisasjonene. Ved avstemninger har hver medlemsorganisasjon én stemme. Årsmøte foretar valg og behandler saker forberedt av styret. I tillegg er styret forpliktet til å ta med på dagsordenen forslag fra medlemsorganisasjonene og forvaltningssektorene som er kommet styret i hende før 1. februar.

Årsmøtet ble avholdt 30. mai 2018 med 32 medlemsorganisasjoner representert. Årsmøtet godkjente styrets beretning og regnskap for 2017. Det ble foretatt vedtektsendring for hvordan stemmelikhet ved avstemninger skal behandles i årsmøtet (pkt. 2.1.4). Retningslinjer for valgkomiteen ble også vedtatt. Protokollen fra årsmøtet ligger tilgjengelig på medlemsområdet på Norwacos nettsider.

Årsmøtet 2018.

Øverst fra venstre: Styreleder Jan Terje Helmlø, direktør Elin Urkedal og møteleder Torbjørn Urfjell / Foto: Roberto Galella

Møter og kurs

Styremøter

Norwacos styre består av ti representanter med personlige varamedlemmer basert på en fast fordeling mellom medlemsgruppene. Styrets medlemmer velges for en toårsperiode der halvparten er på valg hvert år. Det er gjennomført åtte ordinære styremøter i 2018.

Sektormøter

Norwacos forvaltning er delt inn i sektorer som følger de ulike virksomhetsområdene. Medlemsorganisasjonene er innmeldt i de sektorene hvor de har rettigheter som ønskes forvaltet gjennom Norwaco. Fordelingen av vederlagene skjer i sektoren, og det kreves enstemmighet for å vedta fordelingen. Følgende sektormøter er gjennomført i 2018:

- Tredjeparts TV- og radiodistribusjon: 20. mars og 28. november
- Undervisningsbruk: 22. mars
- Bruk i bibliotek og museer: 30. august

- Bruk av TV-selskaps arkivmateriale:
1. mars og 30. august
- Privatkopiering: 7. mai og 15. oktober

Medlemsmøte om TV-distribusjon og NRK-avtalen

Norwaco inviterte til informasjonsmøte for medlemsorganisasjonene i januar. Hovedtema var Norwacos nye TV-distribusjonsavtaler som inkluderer nye arkivtjenester og nye former for distribusjon. Det ble også redegjort for avtalen om NRKs bruk av arkivproduksjoner som løper ut 2019. Se mer om dette på side 16.

Medlemsmøte om EU-lovgivning og prosesser v/Helge Sønneland

I juni hadde Norwaco besøk av Helge M. Sønneland, tidligere spesialråd i Kulturdepartementet. Sønneland delte av sin kunnskap om opphavsrettsrevisjonen i EU og andre relevante bestemmelser for Norwaco, blant annet EUs nye opphavsrettsdirektiv.

Direktivet kan du lese mer om i Norwacobloggen (www.norwaco.no/blogg).

Helge M. Sønneland / Foto: Jon H. Knudtson

Høringer og innspill

Norwaco arbeider for et best mulig regelverk for individuelle rettighetshavere med mulighet for kollektiv forvaltning og har løpende kontakt med Kulturdepartementet og andre relevante parter. Også i 2018 har det vært mye fokus på revisjonen av åndsverkloven.

Høring om åndsverkloven (Prop. 104 I (2016–2017))

I februar deltok Norwaco på åpen høring om ny åndsverklov i Stortingets familie- og kulturkomité. Norwaco uttrykte støtte til ny avtalelisensbestemmelse for bruk av audiovisuelle verk, videreføring av forbudet mot «fremmed hjelp» og en utvidelse av privatkopieringskompensasjonen til også å gjelde selvstendige litterære og visuelle verk. Det siste under forutsetning av at også tildelingen til kompensasjonen økes.

Norwaco argumenterte imot den såkalte klasseromsbestemmelsen som i praksis lenge har medført at rettighetshaverne finansierer gratis læremidler i skolen. Norwaco oppmuntret i stedet til bruk av eksisterende gode og enkle klareringsmuligheter for skolene. I forkant av høringen hadde Norwaco sendt inn et notat til Familie og kulturkomiteen. I notatet fremmet Norwaco i samarbeid med Kopinor, Rettighetsalliansen, Kunstnernettverket, TONO, Gramo og BONO, et konkret forslag til endring av den foreslåtte § 43 (klasseromsbestemmelsen).

Høring om EUs portabilitetsforordning

I september sendte Norwaco inn høringssvar uten merknader om gjennomføringen av EUs portabilitetsforordning.

Budsjetthøring om statsbudsjettet 2019

I oktober deltok Norwaco i budsjetthøringen til Familie og kulturkomiteen og tok til orde for at utvidelsen av nedslagsfeltet til privatkopieringskompensasjonen burde følges av utvidet bevilgning. Det samme gjorde flere av Norwacos medlemsorganisasjoner. I forkant av høringen hadde Norwaco også sendt inn høringssvar til dette punktet.

Møter

Norwaco har også hatt møter med enkeltpolitikere på Stortinget.

Bistand til medlemmer

Norwaco jobber fortløpende for at medlemsorganisasjonene skal ha bevissthet om sine rettigheter. Vi tilbyr opplæring om Norwacos virksomhetsområder og har tett kontakt med mange av medlemsorganisasjonene om ulike spørsmål. I august og september gjennomførte Norwaco opplæring for nye tillitsvalgte og andre interesserte hos medlemsorganisasjonene. Norwaco har også

gitt opplæring og hatt informasjonsmøter med enkeltorganisasjoner og med Voldgiftsnemnda.

Representasjons- og utvekslingsavtaler

Etter fullmakt fra styret, inngår Norwaco avtaler med utenlandske organisasjoner for rettighetshavere om gjensidig representasjon av rettigheter og utveksling av vederlag. For fordeling av kompensasjon for privatkopiering inngås utvekslingsavtaler.

Norwaco arbeider kontinuerlig med å utvide og styrke rettighetsporteføljen for å kunne tilby klarering av nye TV-tjenester. I de siste årene har mandater til klarering av arkiv- og innholdstjenester blitt stadig viktigere. Som et ledd i dette ble avtalen med Agicoa i 2018 oppdatert for utvidet samarbeid og klarering av flere relevante TV-tjenester på vegne av internasjonale film- og TV-produsenter. I tillegg har vi utvidet representasjonsavtalene med andre organisasjoner innenfor TV-distribusjonsområdet, hvilket gir Norwaco enda bredere grunnlag for å tilby tjenester til norske TV-distributører. På privatkopieringsområdet er det inngått en ny avtale med britiske 560 Media Rights Limited om utveksling av kompensasjon.

Nordisk samarbeid

Norwaco har godt samarbeid og jevnlig møter med våre nordiske søsterorganisasjoner Copydan, Copyswede og Kopioisto.

Nordisk møte

I oktober var Norwaco vertskap for Nordisk møte for forvaltningsorganisasjonene. Slike møter avholdes én til to ganger i året for å diskutere felles problemstillinger. Hvem som deltar varierer etter tema, som oftest et par deltakere fra hver av søsterorganisasjonene.

Besøk fra Copydan.

I september hadde Norwaco besøk av hele administrasjonen til vår danske søsterorganisasjon Copydan, og vi arrangerte et arbeidsverksted hvor vi diskuterte ulike problemstillinger med våre danske kolleger. Våre naboland har mange likhetstrekk både når det gjelder lovverket og forvaltningen av opphavsretten, og det var både hyggelig og nyttig å møte kolleger og knytte kontakt.

Besøk fra Copydan. Fra gruppen som diskuterte TV-distribusjon / Foto: Roberto Galella

Medlemskap i SAA

Norwaco er medlem av Society of Audiovisual Authors (SAA). Det gir oss blant annet god tilgang til EU/EØS-relevante dokumenter og er et nyttig diskusjonsforum. Norwaco deltok på SAAs årsmøte i Brussel i mars og på møte om opphavsrettslovgivningen i EU i november.

Norwacobloggen

I september lanserte vi Norwacobloggen på våre nettsider. Gjennom bloggen ønsker vi å dele kunnskap om og kommentere relevante saker og emner innenfor opphavsrettsfeltet. Vi håper at bloggen kan være en nyttig kilde til informasjon og økt forståelse. Innleggene skrives i hovedsak av Norwacos jurister. Ved å registrere seg på bloggen kan man få varsel om nye artikler.

Artikkelen om den nye åndsverkloven på side 25 er opprinnelig publisert på Norwacobloggen.

Norcode

Norcode er en organisasjon som driver utviklingsarbeid innenfor rettighetsforvaltning og opphavsrett. Organisasjonen drives av TONO og Gramo. Norwaco var med å starte opp organisasjonen i 2007 men er fra 1.1.2018 ikke lenger medlem. Videre støtte vil bli vurdert sak for sak.

I november sendte Norcode inn søknad om støtte til et prosjekt i Uganda, for oppbygging av den ugandiske audiovisuelle rettighetshaverorganisasjonen UFMI (Uganda Federation of Movie Industry). Prosjektet skal gjennomføres i regi av Norcode og følges opp av opphavsrettskonsulent Tarja Koskinen-Olsson, tidligere direktør i vår finske søsterorganisasjon Kopiosto. Prosjektet er treårig, og Norwaco har innvilget 480 000 kroner i støtte for det første året. Eventuell videre støtte vil avhenge av resultatene og skal behandles av styret høsten 2019.

Administrasjonen

Ny direktør

Styret i Norwaco tilsatte i april 2018 Elin Urkedal (51) som ny direktør. Hun erstattet Cathrine Nagell som sluttet i mars. Urkedal kommer fra stillingen som assisterende direktør og økonomisjef i Norwaco og har vært i Norwaco siden 2007 da hun begynte som økonomi- og fordelingssjef.

Ny medarbeider

I august begynte Sigrid H. Rauboti (29) i en ny stilling som økonomi- og administrasjonskonsulent. Rauboti jobber med regnskapsrelaterte oppgaver, leverandøroppfølging, kontoradministrasjon og service overfor kunder og medlemsorganisasjoner. Stillingen tar over noen av oppgavene til Mona Aasberg som gikk av med AFP og hadde sin siste arbeidsdag i juni.

Norwacos pensjonsordning

Styret har oppnevnt et utvalg som skal vurdere overgang til ny pensjonsordning for Norwacos administrasjon. Målet er en mer forutberegnelig pensjonsordning uten at de ansatte skal tape økonomisk.

Utbetalinger i 2018

Tabellen nedenfor gir oversikt over utbetalt vederlag i 2018. Vederlag fra utlandet og etterbetalinger for tidligere års bruk er inkludert.

Sektor/område	Norwacos medlemmer ¹	Utenlandske og individuelle rettighetshavere	Kringkastingselskap	Totalt
Tredjeparts TV- og radiodistribusjon	144 878 742	70 665 182	64 303 331	279 847 255
Privatkopiering	35 814 327	11 232 080	2 520 451	49 566 858
Undervisningsbruk	14 294 067	3 710 698	3 958 094	21 962 858
Bruk i bibliotek og museer	491 189			491 189
Bruk av TV-selskaps arkivmateriale	17 191 223	103 232		17 294 455
Totalt	212 669 548	85 711 191	70 781 876	369 162 615

1) To av Norwacos medlemmer, TONO og IFPI, mottar vederlag på vegne av både norske og utenlandske rettighetshavere

Styret, utvalg og administrasjon

Styret 2018–2019

Medlemsgruppe	Styremedlem	Varamedlem
Opphavere til litterære verk	<i>Hege Iren Frantzen</i> Norsk Journalistlag	<i>Ole Jan Borgund</i> NAViO
	<i>Jan Terje Helmlí</i> Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, leder	<i>Monica Boracco</i> Norske Dramatikeres Forbund
Opphavere til musikk	<i>Cato Strøm</i> TONO	<i>Jon-Willy Rydningen</i> NOPA
Utøvende kunstnere	<i>Grete Valstad</i> Norske Dansekunstnere	<i>Elin Aamodt</i> GramArt
	<i>Renée Rasmussen</i> Musikernes fellesorganisasjon	<i>Anders Hovind</i> Musikernes fellesorganisasjon
	<i>Bernhard Ramstad</i> Norsk Skuespillerforbund	<i>Bjørn Sæter</i> Norsk Sceneinstruktørforening
Opphavere til visuelle verk og levende bilder	<i>Harald Holter</i> BONO	<i>Gyrid Garshol</i> Norske Billedkunstnere
Produsenter for musikk	<i>Marte Thorsby</i> IFPI Norge, nestleder	<i>Erling Andersen</i> FONO
Produsenter for levende bilder	<i>Stian Langgaard-Nielsen</i> Virke Produsentforeningen	<i>(Torbjørn Urfjell)*</i> Virke Produsentforeningen
Produsenter for litterære verk	<i>Ann-Kristin Vasseljen</i> Den norske Forleggerforening	<i>Bjørn Smith-Simonsen</i> Den norske Forleggerforening

* Sluttet i Virke Produsentforeningen 30.09.2018 og gikk dermed ut av styret.

Styrets arbeidsutvalg utgjøres av Marte Thorsby (IFPI Norge / produsenter), Renée Rasmussen (Creo (tidl. MFO) / utøvende kunstnere) og Jan Terje Helmlí (NFFO / opphavere).

Fordelingsutvalg pr. 31.12.2018

Tredjeparts TV- og radiodistribusjon 2018–2020

Valgt 20.03.2018, konstituert 23.11.2018.

For utøvende kunstnere:

Anders Bredmose (Norsk Skuespillerforbund), **leder**

Marius Øvrebø-Engemoen (GramArt)

For opphavere:

Cato Strøm (TONO)

Ole Jan Borgund (NAViO)

For produsenter:

Marte Thorsby (IFPI Norge), **nestleder**

Stian Langgaard-Nielsen (Virke Produsentforeningen)

Undervisningsbruk 2018–2020

Valgt 22.03.18, ikke konstituert.

Øystein Rudjord (IFPI Norge) – for produsenter

Sverre Pedersen (Norsk Filmforbund) – for opphavere

Hans Ole Rian (Creo) – for utøvende kunstnere

Bedriftsintern bruk

Det er foreløpig ikke egne inntekter til fordeling på dette området, og det er derfor ikke oppnevnt fordelingsutvalg.

Bruk i bibliotek og museer 2018–2020

Valgt 30.08.2018, ikke konstituert.

Øystein Rudjord (IFPI Norge) – for produsenter
Hege Iren Frantzen (Norsk Journalistlag) – for opphavere
Hans Ole Rian (Creo) – for utøvende kunstnere

Bruk av TV-selskaps arkivmateriale (NRKs arkiv) 2017–2019

Valgt 01.06.2017, konstituert 05.06.2018.

Øystein Rudjord (IFPI Norge), **leder**
Hege Iren Frantzen (Norsk Journalistlag), **nestleder**
Hans Ole Rian (Creo)

Offentlig fremføring av TV-innhold

Det er foreløpig ikke egne inntekter til fordeling på dette området, og det er derfor ikke oppnevnt fordelingsutvalg.

Privatkopiering 2018–2020

Valgt 08.05.2018, konstituert 24.09.2018, erstatningsvalg 15.10.2018.

For produsenter:

Hildegunn Olsbø (IFPI Norge), **leder**
Åse Kringstad (Virke Produsentforeningen)

For utøvende kunstnere:

Anders Hovind (Creo)
Knut Alfsen (Norsk Skuespillerforbund), **nestleder**

For opphavere:

Harald Holter (BONO)
Merete Jansen (Norsk Journalistlag)

Voldgiftsnemd 2018–2020

Valgt på årsmøtet i 2018.

Lars Jakob Blanck	Advokat, leder
Annika Lindström	Tingrettsdommer
Helge M. Sønneland	
Knut Rusti-Jørgensen	Varamedlem

Valgkomité 2018–2019

Valgt på årsmøtet i 2018. Valgkomiteen konstituerer seg selv.

Lars Christian Fjeldstad (Creo)
Hauk Heyerdahl (Norsk Skuespillerforbund)
Hilde Sjeggstad (NBK)
Jahn-Arne Olsen (Norsk Journalistlag)
Ingvil Giske (Virke Produsentforeningen)
Øystein Rudjord (IFPI Norge)

Administrasjonen per 31.12.2018

Elin Urkedal
Erik Hovet Skjøtskift

Jon Harald Knudtzon

Sigrid H. Rauboti

André Maarud Høistad

Direktør
Økonomisjef –
Storkundeansvarlig
Kommunikasjonsansvarlig –
Medlemskontakt
Økonomi- og
administrasjonskonsulent
Forretningsutvikling –
Markedsføring

Ingelin Skaret
Simen Halsan Øien
Roberto Galella

Else Krogager Henriksen
Frants Mohr
Cathrine Hegge
Kaja B. Thomassen

Juridisk seniorrådgiver
Juridisk rådgiver
Konsulent IT- og
kundebehandling
Avtalekonsulent
Fordelingssjef
Konsulent – fordeling (30 %)
Avtalekonsulent på
skoleområdet
(30 % engasjement)

Norwacos administrasjon.

Fra venstre: Jon Harald Knudtzon, Frants Mohr, Else Krogager Henriksen, Simen Halsan Øien, Sigrid H. Rauboti, Erik Hovet Skjøtskift, Ingelin Skaret, Elin Urkedal, Roberto Galella, André Maarud Høistad og Kaja B. Thomassen / Foto: Ronny Østnes

Ny åndsverklov – sett med Norwacobriller

1. juli 2018 trådte den nye åndsverkloven i kraft. Hvordan vil den påvirke oss som driver med kollektiv klarering av rettigheter i audio- og audiovisuelle verk?

I forbindelse med Stortingets behandling av loven, var det særlig bestemmelsene om overgang av rettigheter i arbeids- og oppdragsforhold, spesialitetsprinsippet og retten til rimelig vederlag som dominerte den offentlige debatten. Vi har imidlertid valgt å fokusere på de bestemmelsene som har mer eller mindre direkte innvirkning på Norwacos forvaltningsområder.

Innledning – et tilbakeblikk

Åndsverkloven av 1961 rakk å bli 57 år før den ble erstattet med en ny lov. I løpet av disse årene har vi opplevd mange teknologiske skifter, som alle har påvirket måten åndsverk utnyttes på.

Hver gang et nytt medium eller en ny utnyttelsesform har dukket opp, har mange rettighetshavere, opphavsrettsjurister og andre med interesse på området, spådd opphavsrettens død. Til tross for disse dystre spådommer, har imidlertid 1961-loven med sin teknologinøytrale utforming, fungert sånn tålelig greit i de nesten 60 årene den har vært i kraft – i hvert fall hovedprinsippene i den.

Som følge av den teknologiske utviklingen, og ikke minst våre forpliktelser etter EØS-avtalen, har 1961-loven blitt «flikket og klattet på» gjennom mange år. Det var derfor på tide å rydde opp i den og å foreta en redaksjonell, strukturell og språklig gjennomgang av loven i sin helhet. Mange av hovedprinsippene fra 1961-loven er imidlertid videreført i den nye åndsverkloven. I tillegg er det kommet noen nye bestemmelser som forsøker å løse utfordringer og problemstillinger som har oppstått i kjølvannet av den digitale revolusjon vi har vært gjennom, og som fortsatt pågår.

Fra nordisk rettsenhet til europeisk rettsenhet.

Åndsverkloven av 1961 kom til som følge av et tett nordisk samarbeid, og det var tilnærmet nordisk rettsenhet på området i mange år. Som følge av at Danmark, Sverige og Finland har gått inn i EU, og at Norge har inngått et forpliktende samarbeid med EU gjennom EØS-avtalen, er opphavsretten blitt stadig mer harmonisert med resten av Europa. Vi har fortsatt beholdt noen av de særnordiske løsningene, som f.eks. avtalelisens, men vi ser også at de nordiske lovene ikke lenger er så like. Med den nye åndsverkloven nærmer

Ingelin Skaret, seniorjurist i Norwaco / Foto: Guro Skjelderup

vi oss i enda større grad Europa, og EU-domstolens rettspraksis påvirker også oss som står utenfor unionen.

Eneretten og dens beføyelser – § 3

Hovedregelen om opphavers beføyelser finner vi nå i § 3 (tidligere § 2). De to hovedhandlingene underlagt eneretten til opphaveren, eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring for allmennheten, beholdes. Det som er nytt i § 3 sammenlignet med 1961-lovens § 2 er at «overføring» er skilt ut som en egen underkategori av tilgjengeliggjøring og at det innføres et forbud mot strømming og annen bruk fra åpenbart ulovlige kilder.

«Overføring til allmennheten»

Sekkegruppen «offentlig fremføring», som frem til den nye lovens ikrafttredelse også gjaldt offentlig overføring, er splittet opp, og overføring til allmennheten er skilt ut som en egen tilgjengeliggjøringsform. «Offentlig fremføring» omfatter etter dette kun de tilfeller der fremføringen skjer til et publikum som er tilstede der hvor verket spilles, mens «overføring til allmennheten» dekker tilfeller hvor det er element av distanse mellom sluttbruker og den som tilgjengeliggjør.

Siden 1961-lovens fremføringsbegrep også omfattet overføring til allmennheten, innebærer ikke dette noen stor endring i praksis. Det har imidlertid blitt tydeliggjort at gjeldende EU-rettspraksis vedrørende tolkningen av begrepet «communication to the public» i Infosocdirektivet også er relevant ved praktisering av begrepet «overføring til allmennheten» i Norge.

Forbud mot ulovlig strømming

Det andre som er nytt i § 3 om opphavsrettens innhold, er at det er innført et forbud mot strømming fra ulovlig kilde. Siden lovrevisjonen i 2005, har det vært ulovlig for privatpersoner å fremstille eksemplarer til privat bruk på bakgrunn av et ulovlig kopieringsgrunnlag. Strømming til privat bruk fra ulovlig kilde har imidlertid ikke vært å anse som en opphavsrettskrenkelse frem til nå.

Vilkårene for å anse strømming eller annen bruk fra ulovlig kilde som opphavsrettskrenkelse er strenge. Det kreves både at kilden må være «åpenbart ulovlig», og at bruken må skade opphavers økonomiske interesser i vesentlig grad. Vederlag og erstatning for overtredelse kan kun ilegges der det foreligger forsett.

§ 21 – Vederlag for offentlig fremføring og overføring til allmennheten av lydopptak

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere § 45b som gir utøvende kunstnere og produsenter i lydopptak en vederlagsrett når deres innspillinger blir fremført offentlig eller overført til allmennheten. Norwaco er godkjent av departementet som oppkreivingsorgan etter tidligere § 45b for så vidt gjelder videresending, mens Gramo krever inn for alle andre typer offentlig fremføring eller overføring til allmennheten.

Overføring som skjer på forespørsel dekkes ikke av bestemmelsen, hverken etter ny eller gammel lov. Slik overføring er underlagt eneretten til produsent og utøver.

Det er for øvrig tre ting som er verdt å merke seg med bestemmelsen:

(1) Grensen mellom på-forespørsel-tjenester og annen overføring

Det avgjørende for vurderingen av grensen mellom enerett og vederlagsrett, er hvem som tar initiativ til overføringen. Det vil si at overføringer som initieres av avsender, omfattes av vederlagsretten. Dette gjelder selv om mottaker gis en viss mulighet til å forsinke avsendelsen. Overføringer som initieres og/eller bestilles av mottaker, omfattes av eneretten.

Det er ikke så enkelt å forstå hvor grensen går her, og grensedragningen er heller ikke tatt inn i lovteksten. I forarbeidene henvises det imidlertid til at grensen kan endres gjennom EU-praksis, og i merknadene til

bestemmelsen (Prop. 104 L (2016-2016) s. 321), sier departementet at de mener grensen kan utledes av formuleringen «den enkelte selv kan velge» tid og sted for tilgang til opptaket.

(2) Lydfilm

I det lovforslaget som departementet sendte ut på høring i 2016 var det foreslått å unnta all lydfilm fra bestemmelsen, hvilket også ble støttet av Norwaco. I proposisjonen var imidlertid unntaket tatt inn igjen, men med en omformulering som i beste fall er problematisk.

I henhold til bestemmelsens femte ledd gjelder vederlagsretten ikke for lydopptak som inngår i film «dersom den ellers vederlagspliktige bruk av lydopptaket er klarert ved overføring til filmen». Med andre ord synes det som om det er avtalen mellom filmprodusent og eier av lydopptaket om å overføre lydopptaket til filmen («synkronisering» eller innkopiering) som avgjør om en fremføring eller overføring av filmen (som inneholder lydopptaket) skal være underlagt tvangslisensen/ vederlagsretten i § 21 eller ei. For oss som håndterer vederlagsoppkreivning i henhold til bestemmelsen, vil det være en helt uoverkommelig oppgave å sjekke de underliggende avtaleforhold for hvert enkelt lydopptak som inngår i filmverk. I dag lisensierer Norwaco distribusjon av hundrevis av TV-kanaler på det norske markedet. I de fleste av disse vil det inngå lydopptak i større eller mindre utstrekning, og det sier seg derfor selv at det ikke vil være mulig å sjekke avtaleforholdene bak alle disse.

En annen konsekvens av den konkrete utformingen av lydfilmunntaket, er at det legges opp til en slags ekspropriering av eneretten til utøvende kunstnere og produsenter. I henhold til bestemmelsen skal lydfilmunntaket kun gjelde dersom fremføringen og/ eller overføringen er klarert ved overføringen til filmen. Dersom utøver og produsent IKKE har gitt tillatelse til en gitt bruk av et lydopptak som er innkopiert i en film, gjelder heller ikke lydfilmunntaket, da dette bare gjelder dersom bruken er klarert. La oss illustrere dette med et praktisk eksempel: en utøvende kunstner og en produsent klarer innkopiering i et NRK-program og gir NRK tillatelse til å kringkaste dette i egne kanaler. Tillatelsen begrenses til inntil 7 repriser, og den gjelder heller ikke videresending. I et slikt tilfelle vil «den ellers vederlagspliktige bruken» – altså videresending og eventuelle repriser ut over de 7 som er avtalt – ikke være

«klarert ved overføring til filmen», og lydfilmunntaket kommer ikke til anvendelse. Dette vil i praksis innebære at rettighetshavers begrensning av sitt samtykke oppheves og erstattes av en tvangslisens. En slik rettssituasjon er uholdbar.

I stortingsdebatten om loven ble det problematiske lydfilmunntaket påpekt av flere representanter, men bestemmelsen ble ikke endret. Vi håper lovgiver snarest mulig innser at bestemmelsens femte ledd i sin nåværende utforming ikke kan bli stående og at det snarest mulig kommer et forslag til endring av dette punktet i bestemmelsen.

(3) Adgang til direkteklarerer

Departementet sier i proposisjonen at de mener bestemmelsen skal tolkes og praktiseres slik at rettighetshaver skal kunne gi avkall på vederlagsretten. Det åpnes også for at rettighetshaverne kan klarere bruken direkte, utenom Gramo og Norwaco. Dette innebærer at det vil kunne etableres parallelle, kommersielle klareringsløsninger, typisk tilbydere av såkalt «boksmusikk» eller «lisensfri musikk», som konkurrerer med de etablerte systemene som Gramo og Norwaco representerer. Komiteens mindretall uttrykte skepsis til dette både i innstillingen og under debatten i Stortinget, men det ble ikke foreslått noen endring.

§ 26 – Privatkopiering

Retten til å fremstille enkelte eksemplarer til privat bruk videreføres i ny § 26. Her er det to ting som er verdt å merke seg:

Forbudet mot fremmed hjelp videreføres

Etter tidligere lovs § 12 gjaldt det et forbud mot bruk av fremmed hjelp til å foreta kopiering til privat bruk for så vidt gjelder bl.a. musikk- og filmverk. Dette ble foreslått opphevet i høringsutkastet fra regjeringen i 2016, men Norwaco og flere andre uttrykte motstand mot dette. I den nye åndsverkloven er forbudet tatt inn igjen i bestemmelsens tredje ledd.

Forbudet mot fremmed hjelp innebærer etter vår oppfatning at TV-distributørenes nPVR-tilbud til sine abonnenter må klareres med rettighetshaverne/Norwaco.

Utvidelse av kompensasjonsberettigede rettighetshavere

Ordningen med (individuell) kompensasjon utvides til også å gjelde visuelle og litterære verk. Dette fremgår ikke direkte av lov eller forskrift, men av proposisjonen (s. 121–122).

Til tross for at kretsen av kompensasjonsberettigede opphavere har økt, er det ikke bevilget mer penger som følge av utvidelsen. Dette innebærer at den samme kaken nå skal deles mellom langt flere rettighetshavere enn før, og at kompensasjonen per kopi er vesentlig redusert.

Se også side 16–17 for detaljer om dette.

§ 43 fjerde ledd – Klasseromsbestemmelsen

Det har i lang tid vært viktig for Norwaco å få fjernet den til nå ulovfestede klasseromsbestemmelsen som sier at fremføring som skjer innenfor ordinær klasseromsundervisning er å anse som privat. I samarbeid med Kopinor og Rettighetsalliansen utarbeidet Norwaco i høringsrundene til familie- og kulturkomiteen et felles endringsforslag som også fikk støtte fra TONO, BONO, Gramo og Kunstnernettverket.

I forbindelse med komitébehandlingen, var dette en av de mest diskuterte sakene, og det var ett av svært få punkter komiteen ikke klarte å oppnå enstemmighet om. Dessverre ble klasseromsbestemmelsen lovfestet både for fremføring og overføring, men SV fikk med seg resten av opposisjonspartiene og KrF, og sikret dermed flertall i Stortinget for et anmodningsvedtak der regjeringen ble bedt om å utrede hvordan og hvorvidt overføring kan likestilles med eksemplarframstilling, slik at det kan inngås avtalelisensavtale for strømming og annen overføring i klasserommet.

Det er selvsagt for tidlig å si hva den vedtatte utredningen vil føre til, men vi anser dette som en halv seier, og håper at strømming av TV-programmer fra f.eks. NRK og andre kanaler som en del av det pedagogiske opplegget etter hvert kan innlemmes i avtalelisensbestemmelsen for bruk av verk i undervisning.

§ 57 – Ny, teknologinøytral klareringsbestemmelse for audiovisuelle verk og radioprogram

Det er innført en teknologinøytral avtalelisensbestemmelse for bruk av audiovisuelle verk, som er ment å dekke både gamle og nye, og hittil ukjente, utnyttelsesformer. Bestemmelsen erstatter de spesifikke avtalelisenshjemlene i tidligere lovs §§ 30 (kringkasting), 32 (kringkasters arkiv) og 34 (samtidig og uendret videresending).

Formålet med bestemmelsen er å muliggjøre klarering og bruk av slike produksjoner der ikke alle rettigheter er klarert på forhånd. Bestemmelsen gjelder offentliggjorte audiovisuelle produksjoner og verk som inngår i audiovisuelle produksjoner. Dette innebærer at både produksjonen i seg selv og de verk som inngår i den, kan klareres gjennom bestemmelsen. Det er imidlertid fortsatt slik at kringkastingsforetakets rettigheter faller utenfor og dermed ikke kan gis avtalelisensvirkning.

Med unntak av samtidig og uendret videresending, hvor det i henhold til EUs satellitt- og kabeldirektiv er obligatorisk med kollektiv forvaltning, kan utenforstående nedlegge forbud mot utnyttelse i henhold til den nye bestemmelsen («opt-out»).

§ 63 – Vilkårene for bruk av verk ved avtalelisens

Etter åndsverkloven av 1961 var det to selvstendige vilkår som begge måtte være oppfylt for at en avtale skulle utløse avtalelisensvirkning. For det første måtte den være inngått av en organisasjon som representerer «en vesentlig del av» de rettighetshavere som brukes i Norge. I tillegg måtte den være godkjent av departementet. Begge vilkårene måtte til enhver tid være oppfylt. Det vil si at selv om en organisasjon var godkjent, kunne endringer i representasjonen medføre at avtaler inngått av organisasjonen, ikke lenger utløste avtalelisensvirkning.

I den nye åndsverkloven er vilkårene for å utløse avtalelisens endret noe. Nå må avtale inngås av organisasjon som er godkjent av departementet på grunnlag av at den på området representerer «et betydelig antall» opphavere til verk som brukes i Norge og er egnet til å forvalte rettighetene på området. Det vil

si at det ved godkjennelsen fastslås at organisasjonen er representativ og egnet.

Bakgrunnen for endringen er å klargjøre at kravet er mer fleksibelt enn slik det har blitt oppfattet etter gjeldende ordlyd. Representativitet skal i mindre grad være knyttet til det totale antallet rettighetshavere. Det er altså ikke krav om at organisasjonen må representere en viss prosentandel for å kunne bli godkjent.

Etter den nye bestemmelsen vil det være enklere for departementet å foreta en mer nyansert og helhetlig bedømmelse ved godkjenning av organisasjon.

Godkjennelse kan trekkes tilbake dersom vilkårene ikke lenger er oppfylt eller særlig grunner tilsier det. Organisasjonen pålegges også en meldeplikt om forhold som kan ha betydning for godkjennelsen, eksempelvis dersom representasjonen endres underveis.

Oppsummering

Mange av hovedprinsippene fra loven av 1961 videreføres. Det er innført en ny og teknologinøytral avtalelisens for audiovisuelle verk, og den individuelle kompensasjonsordningen for lovlig kopiering til privat bruk er utvidet til å gjelde også andre verk og frembringelser enn lydopptak og film.

Klasseromsbestemmelsen er lovfestet, men Stortingets flertall har bedt om at det utredes en avtalelisensbestemmelse som likestiller strømming i klasserommet med eksemplarframstilling. Det blir spennende å se hva som kommer ut av dette.

Det blir også spennende å se hva EUs nye opphavsrettsdirektiv og -forordninger vil gjøre med den nye åndsverkloven. Portabilitetsforordningen ble vedtatt gjennomført i norsk rett i desember 2018, og et nytt SatCab-direktiv vil trolig bli vedtatt av EU i mars.

Artikkelen ble først publisert på Norwacobloggen 29.8.2018 og er lett bearbeidet for publisering i årsmeldingen.

Medlemsorganisasjoner som jubilerte i 2018

Blant Norwacos 35 medlemsorganisasjoner er det stor variasjon. De omfatter alle typer rettighetshavere og favner et bredt spekter av kunstformer. Det er også stort spenn i hvordan organisasjonene er sammensatt – fra de aller minste som nærmest drives på idealisme til

organisasjoner med tusenvis av medlemmer og store velsmurte administrasjoner. Dette mangfoldet utgjør Norwaco, og for å vise noe av mangfoldet, setter vi fokus på organisasjoner som har hatt jubileer i 2018. Vi har stilt hver av dem tre spørsmål:

Norsk Dramatikerforbund – 80 år

Dramatikerforbundet er en forening for forfattere som skriver for scene, film, radio og/eller TV. Dramatikerforbundet ble stiftet 19. desember 1938 og 80-årsdagen ble feiret 24. november med fagseminar og jubileumsmiddag i de gamle lokalene i Rådhusgata.

Vi har snakket med forbundsleder Monica Boracco:

- 1) Hvilken hendelse eller enkeltsak vil du trekke frem som sentral i jubileumsåret?

Angrep på ytringsfriheten

Høsten 2018 hadde teaterstykket *Ways of Seeing* en kort spilleperiode på Black Box Teater i Oslo. Stykket skrev seg inn i historien som det mest omstridte teaterstykket noensinne. Det vi har vært vitne til er et historisk frontalangrep fra toppen av samfunnet ned på en liten frigruppe med noen dagers spilletid på byens minste teater. Fremskrittspartiets partitopper på alle nivåer, i bystyret, på Stortinget og i regjering, har brukt verbal storslegge mot både kunstnerne og teatret. Bystyrerepresentanter og stortingsrepresentanter har krevd at Black Box må fratras statsstøtten. En stortingspolitiker uttalte at aktørene på Black Box «hatet Norge» (!) og at de derfor ikke burde motta statstilskudd. Norges Justisminister gikk ut og skrev en kronikk i Aftenposten om saken: «Black Box teater lever av offentlig støtte. Uten denne støtten ville teatret vært økonomisk konkurs. Moralsk konkurs er teatret allerede.» Den siste setningen var også kronikkens overskrift. Resten er historie, og den skrives fortsatt.

- 2) På et overordnet plan – hvordan er situasjonen til rettighetshaverne endret de senere år?

Press på rettigheter

Det viktigste som har skjedd hos oss, er det store presset om overdragelse av alle rettigheter grunnet krav om en helt annen tilgjengelighet enn tidligere. Den pedagogiske øvelsen er å få kjøper til å forstå at overdragelsen kan begrenses til det de faktisk trenger.

- 3) Hva blir viktig å jobbe for fremover?

Betaling for all bruk

Vi må få betalt for bruk også på internett. I dag er det underregulert og kunstnerne taper store summer hvert år.

Monica Boracco / Foto: Kristin von Hirsch

TONO – 90 år

TONO forvalter rettigheter på vegne av opphavere i musikk og har 32 000 medlemmer. De representerer også rettighetshavere i tilsvarende selskaper i hele verden. Organisasjonen har jobbet for komponister, sangtekstforfattere og musikkforlag siden 1928, og 27. november var det 90 år siden TONO ble stiftet. TONO markerte jubileet med en bursdagsfest for ansatte og samarbeidspartnere. Som en del av feiringen ble også TONOs EDVARD-priser delt ut.

Vi har snakket med administrerende direktør Cato Strøm:

- 1) Hvilken hendelse eller enkeltsak vil du trekke frem som sentral i jubileumsåret?

Jeg vil peke på to viktige hendelser i 2018. Vi fikk omsider en ny åndsverklov til erstatning for loven fra 1961. Regjeringens uttalte hovedmål med en ny lov var å sikre rettighetshaveres inntekter, slik at skapende og utøvende kunstnere i større grad skal kunne leve av sin virksomhet. Det må være lov å stille spørsmålet om dette vil gå i oppfyllelse ettersom loven ikke inneholder revolusjonerende nye bestemmelser.

En minst like viktig hendelse på det jeg vil kalle «lovgivningssiden» er Høyesteretts enstemmige avgjørelse i saken mellom TONO og RiksTV, der Høyesterett slår fast at RiksTV tilgjengeliggjør verk for allmennheten. En tiårig tvist ble dermed endelig avgjort i favør av skapende og utøvende kunstnere.

- 2) På et overordnet plan – hvordan er situasjonen til rettighetshaverne endret de senere år?

I de siste 20 årene har nasjonal lovgivning vært dominert av EU-kommisjonens og EU parlamentets oppfatninger om hvordan Europas opphavsrettslige lovgivning skal se ut. Norge er et ikke-medlemsland, og vi har vel ikke alltid følelsen av å bli hørt. Dette henger nok også sammen med at de nordiske landene ligger langt fremme teknologisk og at lovmakere i Brussel henger etter med å lovgi i den takt utviklingen går. Et tydelig eksempel på dette er innholdet i det nye direktivet som i disse dager debatteres i Brussel. At de største plattformene, som for eksempel YouTube, først nå kan bli ansvarliggjort for å måtte klarere innhold, er veldig mange år for sent.

På nasjonalt plan må det kunne sies at opphavere og utøvere i de senere år har blitt satt under sterkere press

fra kringkastere og produsenter som vil frikjøpe verk og prestasjoner. Dette svekker den kollektive forvaltningen, og det står i motstrid til hva regjeringen søkte å oppnå med en ny lov, nemlig at skapende og utøvende kunstnere i større grad skal kunne leve av sin virksomhet.

- 3) Hva blir viktig å jobbe for fremover?

En svekkelse av den kollektive tankegangen vil lede til at opphavere og utøvere får en svakere forhandlingsposisjon og dermed en ytterligere forflytning av makt og økonomi til kringkastere, produsenter og distributører. Det er ingenting i veien for at en ansvarlig kollektiv forvaltning kan gå hånd i hånd med den investeringsargumentasjonen som vi ofte blir møtt med fra den annen side. Det skal eksistere en gjensidig respekt for hverandres interesser, men det må ikke herske tvil om at den som har de sterkeste økonomiske ressursene har et overtak, og det må ikke minst lovgiver og domstoler ta med i sine betraktninger ved både lovrevisjoner og ellers i rettsutviklingen.

For at kollektiv forvaltning skal holde sin posisjon er det viktig at vi fremstår som troverdige og transparente. Vi skal synliggjøre at vi har et samfunnsoppdrag som sikrer enkel lisensiering og tilgang til kunst og kultur.

Fra TONOs jubileumsfeiring på Røverstaden. TONO overrekkes gave fra fra Musikkforleggerne, NOPA og Norsk Komponistforening. Fra venstre: Cathrine Ruud, Ingrid Kindem, Cato Strøm og Jørgen Karlstrøm / Foto: Kristian Dugstad/TONO.

Den norske forfatterforening – 125 år

Den norske Forfatterforening organiserer forfattere av skjønnlitterære bøker. Foreningen ble grunnlagt i 1893 og har i dag om lag 670 medlemmer. Formålet er å verne og fremme norsk litteratur og ivareta de norske forfatters interesser. Den 15.–18. november feiret Den norske Forfatterforening sitt 125-årsjubileum, blant annet med et åpent jubileumsprogram på Grand Hotel i Oslo, hvor et stort oppbud forfattere ga sitt beste fra scenen.

Vi har snakket med generalsekretær Mette Møller:

- 1) Hvilken hendelse eller enkeltsak vil du trekke frem som sentral i jubileumsåret?

Siden jeg svarer kort, vil jeg nevne tre saker:

- *For alle innen kunst, kultur, media og formidling: Ny åndsverklov!*
- *For kunstnere med arbeidsstipend fra staten: Slutføringen av lønnsreformen for arbeidsstipend som sikrer stipendmottakerne 50 % av gjennomsnittsinntekten i Norge. Om de er så heldige å få arbeidsstipend.*
- *For foreningen: Etter mer enn 40 år flyttet vi fra våre lokaler i Rådhusgaten 7 til Kronprinsens gate 17.*

- 2) På et overordnet plan – hvordan er situasjonen til rettighetshaverne endret de senere år?

Vi har ikke gode nok kunnskaper, men inntrykket er at de skjønnlitterære forfatternes inntekter både går ned og stammer fra flere kilder enn tidligere. Hvis dette er riktig, har forfatterne stadig fallende inntekter fra sitt forfattervirke. De må dessuten hente ut kunstneriske inntekter fra annet enn boksalg, og mange må jobbe mer med ikke-kunstnerisk arbeid. Lydboken har blitt viktig. De digitale abonnements tjenestene er etablert som et nytt inntjeningsområde for såkalt backlist (bøker utenfor fastprisperioden). Det totale bokmarkedet er ganske stabilt, men det selges flere bøker noe som betyr at prisene går ned og at gjennomsnittlig royalty-inntekt per solgte bok synker. Etterspørselen etter bruk av tekstutdrag og klarering av opplesning/fremføring av tekst er økende, mens betalingsviljen for tekst gjengitt elektronisk er lav.

- 3) Hva blir viktig å jobbe for fremover?

Viktigheten av at det skrives skjønnlitteratur når utvikling og fremgang nesten utelukkende tilskrives kjøp/salg og teknologi. For oss blir det viktig å sikre og bevare eksisterende ordninger som virker. Avtalelisensen, bokavtalen med fastpris og normalkontrakt. Bibliotekvederlag, innkjøpsordning og flere stipend tildelt etter fagfelle vurdering. Når inntekt fra salg og bruk synker, er målet at forfatternes andel av bokkrona blir større, eller at inntekten sikres avtalemessig på andre måter.

Styre og administrasjon, f.v. Kristine Tofte, Mette Møller, Håvard Syvertsen, Victoria Bø, Heidi M. Kriznik, Mathias Samuelsen og Sigbjørn Skåden på takterassen til Forfatterforeningens nye lokaler (Mette Karlsvik er ikke med på bildet) / Foto: Kari Brønne

Norwaco

Møllergata 8 · 0179 Oslo

Telefon: 23 31 68 00

norwaco@norwaco.no

www.norwaco.no

